

[עשה לו רב סימן בידו] שיש לומר "קבוטל", כבי"ת.

והינן בה: ונימא ליה מימר בפיו, ולמה הוצרך להורותו בידו.

ומפרשין: רב, קריאת שמע הוה קרי באותו זמן, ולא היה רשאי להפסיק בדיבור.

ותמהינן: וכי האי גוונא מי שרי להפסיק בקריאת שמע, ואף שלא על ידי דיבור, והאמר רבי יצחק בר שמואל בר מרתא: הקורא את שמע לא ירמוז בעיניו ולא יקרוץ בשפתותיו ולא יורה באצבעותיו.

וכן תניא: הקורא את שמע, ובשעת מעשה מרמוז בעיניו, ומקרוץ בשפתותיו ומראה באצבעו, עליו הכתוב אומר: [ישעיה מג כב], "ולא אותי קראת יעקב".

ומשנינן: לא קשיא.

הא דאסור להפסיק אף שלא על ידי דיבור בפרק ראשון של קריאת שמע, שהכוונה מעכבת בו. (57)

והא שהראה רב בידו, כי בפרק שני היה קורא.

תנו רבנן: נאמר בפסוק "ושנתם לבניך ודברת בם", וממעטינן שדוקא כשמדבר "בם", וקורא קריאת שמע, (58)

יש לו להשמיע לאזנו מה שהוא מוציא מפיו, ולא בתפלה, שהרי כן נאמר בתפלת חנה "רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע".

וכן יש לדרוש "ודברת בם" שדוקא "בם" בדברי תורה יש לך רשות לדבר, ולא בדברים אחרים, כגון שיחת הילדים וקלות ראש.

רבי אחא אומר: "ודברת בם", עשה אותן קבע ואל תעשה עראי. (59)

אמר רבא: השח שיחת חולין עובר בעשה, שנאמר "ודברת בם", ודרוש "בם", ולא בדברים אחרים. (60)

רב אחא בר יעקב אמר: שאף עובר בלאו, שנאמר "כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר". (61)

"וכל אדם לא יהיה באהל מועד", אפילו אותם שנאמר בהם "ופניהם פני אדם", הכא שאני שלא הקטיר כמצותו. ריטב"א בשם הירושלמי.

57. כן פירש"י, והריטב"א הביא דעת הגאונים שאף למאי דקיימא לן שהכוונה מעכבת רק בפסוק ראשון אסור לרמוז ולקרוץ עד סוף פרק ראשון. וכן כתב הר"ף ברכות טז א, והטעם משום שעושה עראי, וראה להלן.

58. ובמאירי פירש כן אף לדברי תורה על פי הגמרא עירובין נד א "כי חיים הם למוצאיהם".

59. המהרש"א פירש דברי הגמרא לענין דברי תורה, שיהיה עיקר דיבורו בהם, וכן הוא בפירוש תלמידי רבינו יונה בברכות טז א. והגרעק"א פירש לענין קריאת שמע, וכדלעיל לענין איסור רמיזה.

60. ובאור שמח פ"א מהל' תלמוד תורה ה"ב כתב שדברי רבא הם למאן דאמר קריאת שמע דרבנן, אבל למאי דקיימא לן דקריאת שמע דאורייתא, אין פסוק זה עוסק בדברי תורה אלא בקריאת שמע. ועי' במאירי.

61. ופירש רש"י "לא יוכל" אין לך רשות,